

POČÁTKY MODERNÍ PSYCHOLOGIE

Psychofyzika a asocianismus

- Asocianismus – 17. a 18. stol. rozkládání psychického dění na prvky; David Hartley, David Hume
- Gustav Theodor Fechner – *Základy psychofyziky* (1860)
(Weber-Fechnerův zákon)

Éra experimentů

- **19. stol psychologie samostatnou disciplínou**
- **Wilhelm Wundt(1879) - první psychologická laboratoř**
- Herrmann Ebbinghaus –křivka zapomínání

Počátky štěpení psychologie na mnoho směrů/škol

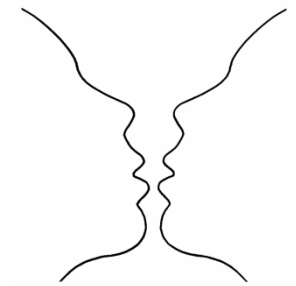

PŘEDMĚT PSYCHOLOGIE A JEHO VÝVOJ

MODERNÍ PSYCHOLOGIE

Kolem roku 1920 školy nahrazeny zásadními směry:

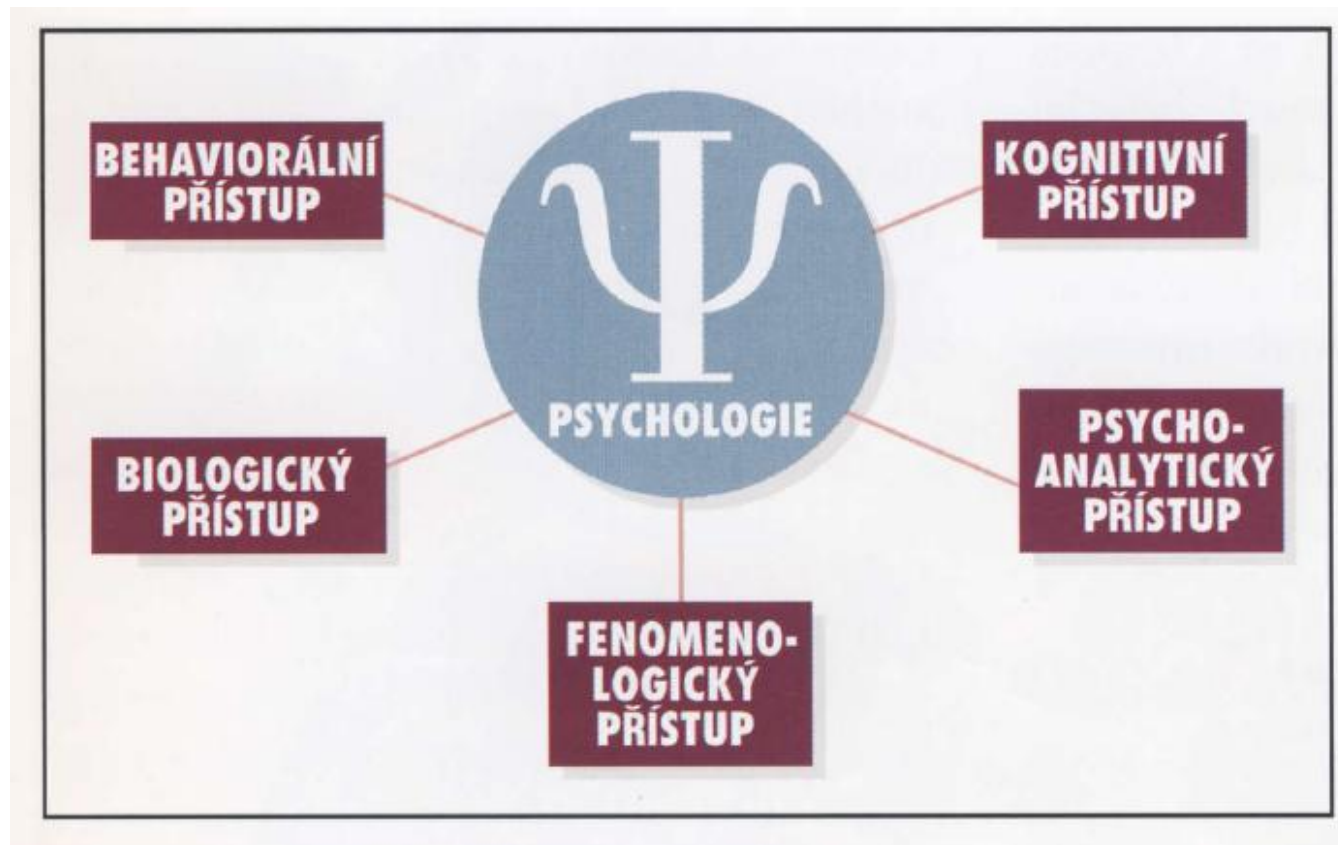
- **Behaviorismus**
- **Gestalt psychologie** („celostní“, „tvarová“)
- **Psychoanalýza**

**Éra kognice
a osobnosti**

MODERNÍ PSYCHOLOGICKÉ PŘÍSTUPY

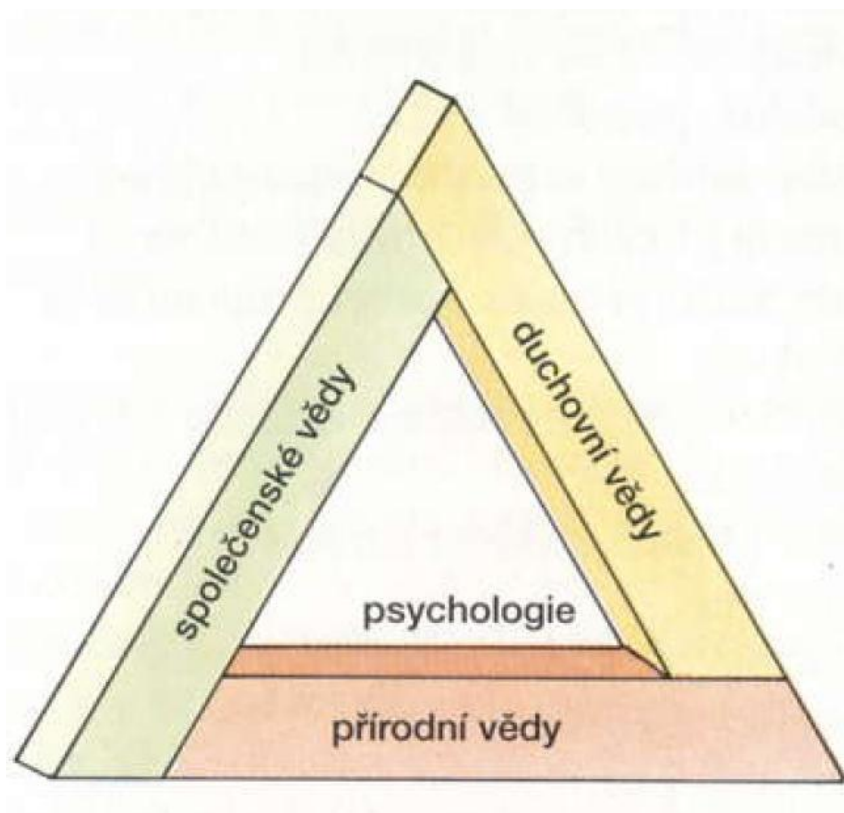

POSTMODERNÍ PSYCHOLOGIE

- **vědění je vždy limitované** naší pozicí ve světě, našimi zájmy a hodnotami – historický kontext, pozice v sociální struktuře
- **vědění vytváří „pravdu“ o jedinci či skupině, je spojeno s mocí**
- vědění má vždy **specifické dopady** (vrozenost vs. výchova)
- „psychické procesy“ nejsou oddělitelné od „procesů sociálních“
- cílem bádání je: porozumění lidskému jednání – zkoumáním **významů/interpretací**

POSTAVENÍ PSYCHOLOGIE V SYSTÉMU VĚD

SYSTÉM PSYCHOLOGICKÝCH DISCIPLÍN

1. **základní (teoretické)** - popis a vysvětlení obecných psychologických jevů, jejich třídění, vzájemné vztahy mezi nimi
2. **speciální** - zaměřené na konkrétní obory lidské činnosti
3. **užité (aplikované)** – zejména aplikace obecné psychologie

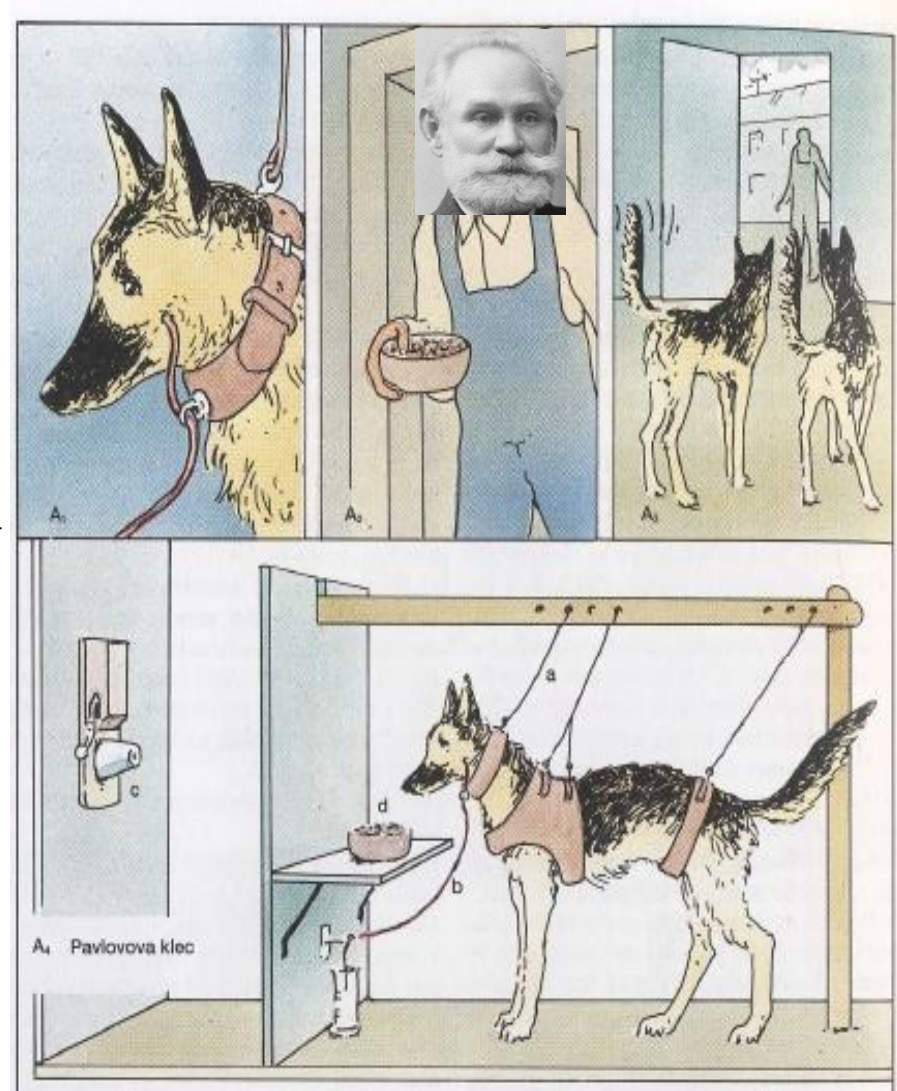

PSYCHOLOGICKÉ SMĚRY

REFLEXOLOGIE

- Ivan Petrovič Pavlov (1849-1936)
- senzomotorické reakce na určité podněty – mohou být už vrozené *nepodmíněné reflexy*
- nebo je lze vytvořit opakováním činnosti *podmíněné reflexy*
- Reflexní oblouk – od podráždění k pohybu

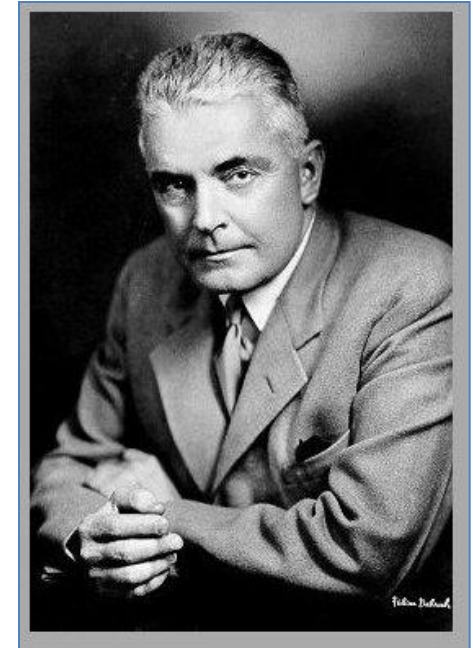
BEHAVIORISMUS

- **John Broadus WATSON** (1878-1958)
- S-R psychologie
- odmítání introspekce; metodou: pozorování a experiment

- 1913 „Psychologie z hlediska behavioristiky“
- „Dejte mi na výchovu tucet zdravých dětí a já vám zaručím, že z každého z nich vychovám specialistu, jakého náhodně zvolím ...“

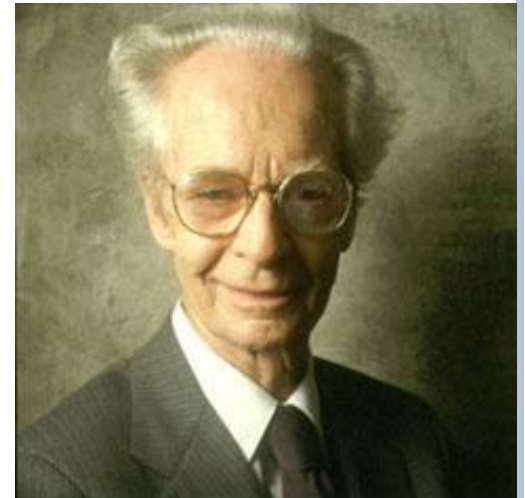
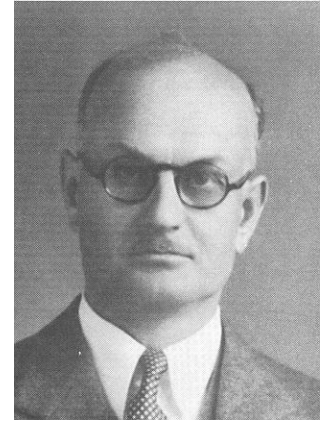
- **trest x odměna → posilování, vyhasínání, generalizace, diferenciacce**

- učení = schopnost reagovat na podnět v důsledku předchozích zkušeností

NEOBHAVIORISMUS

- S-O-R
- **Edward Chace TOLMAN** (1886-1959)
 - kognitivní mapa (vliv zkušeností)
 - latentní učení
- **Burrhus Frederic SKINNER** (1904-1990)
 - experiment
 - operantní podmiňování (pozitivní x negativní posílení reakcí na podnět)

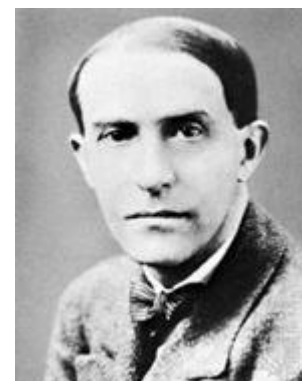
GESTALTISTICKÁ PSYCHOLOGIE

- Max **WERTHEIMER** (1880-1943)
- Kurt **KOFFKA**
- Wolfgang **KÖHLER**

- **obecné zákonitosti vnímání** (skládání vjemů z podnětů)

- zkoumání uzpůsobení percepčního aparátu člověka

- „Celek je více než součet částí“

CELEK JE VÍC NEŽ JEN SOUČET ČÁSTÍ

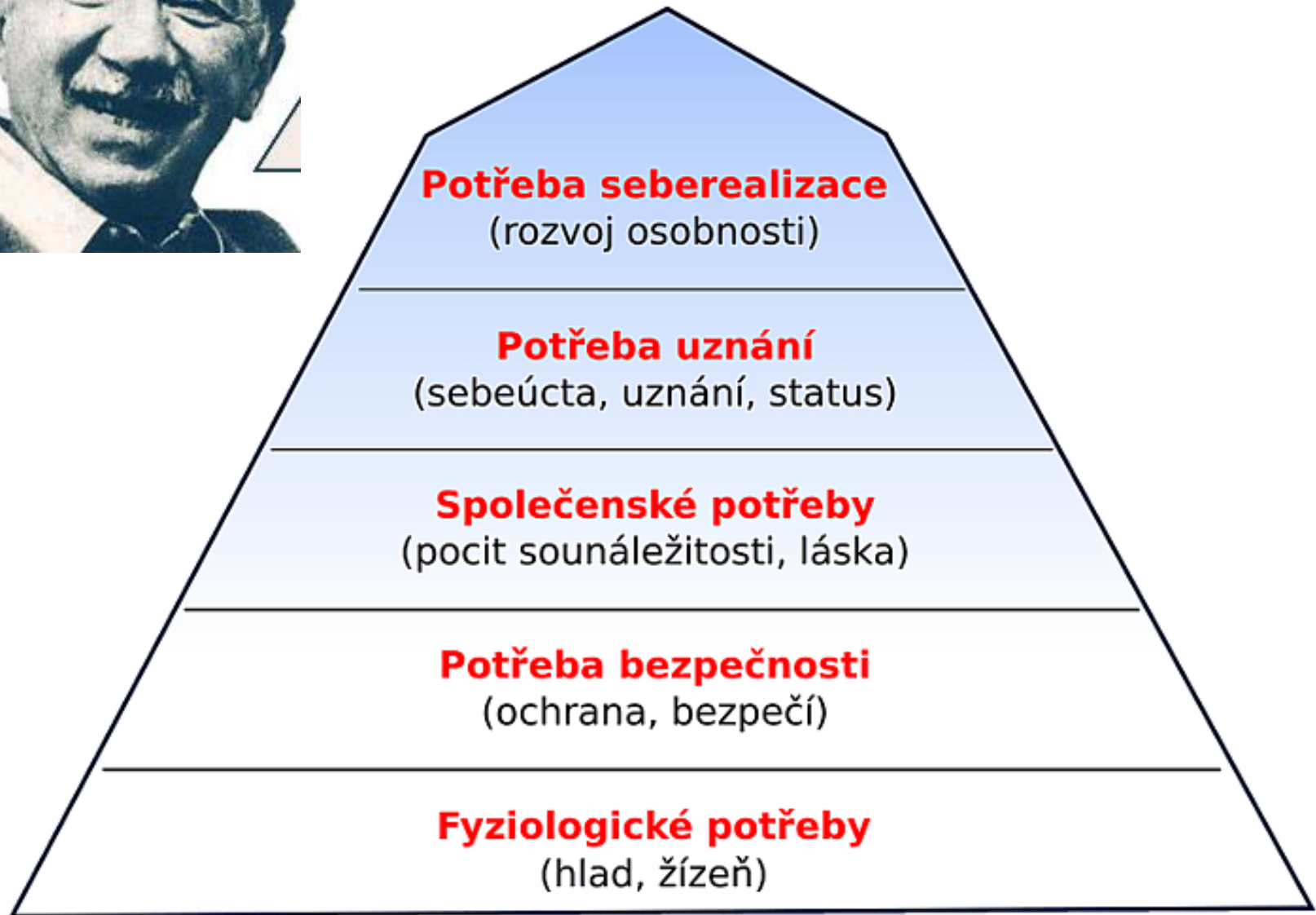
HUMANISTICKÁ PSYCHOLOGIE

- vznikla jako protipól redukce lidského na „společného se zvířaty“ (dnes sociobiologické teorie),
- behaviorismus považují za dehumanizující
- **základní lidská realita je kultura**, subjektivně vnímaná
- osobnost je „stávající se“, proměnlivá
- hledání smyslu života, **usilování o seberealizaci**, růst
- člověk je dobrý, k destrukci vede až **frustrace potřeb**
- Maslow, Rogers →

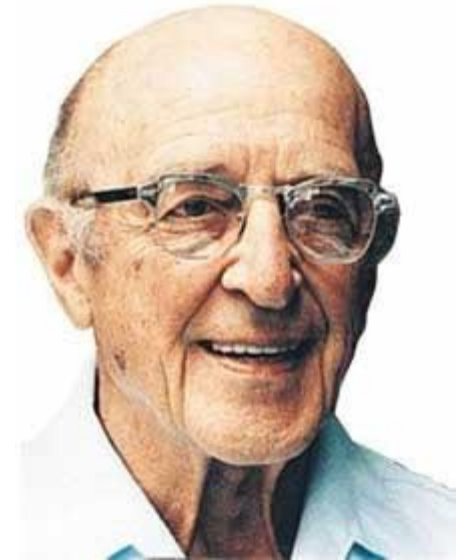

Abraham Harold MASLOW (1908 -1970)

Carl Ransom ROGERS (1902 – 1987)

- **Sebeaktualizace** – tendence uchovat a rozvíjet vlastní existenci
- Organismus – psychofyzický podklad prožívání, subjektivní realita → **JÁ** zaujímá postoj k prožitkům a subjektivní realitě
- Kongruence – soulad mezi prožíváním a jeho hodnocením
- **Sebepojetí** – vztah k sobě samému

PSYCHODYNAMICKÉ SMĚRY

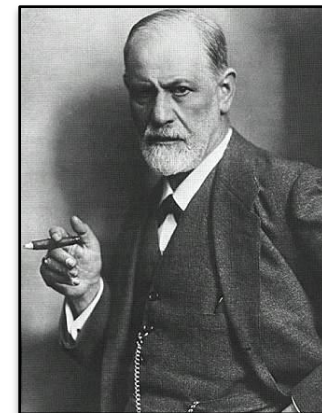
Sigmund Freud - klasická psychoanalytická teorie

Carl G. Jung - analytická psychologie

Alfred Adler - individuální psychologie

PSYCHODYNAMICKÉ SMĚRY

Sigmund Freud (1856-1939)

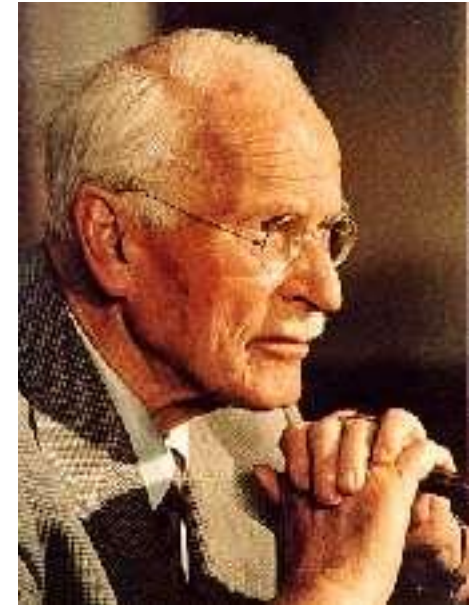
- Psychoanalýza: teorie i metoda
- Strukturální model psychiky
 - Superego(nadjá)-ideály, normy (nevědomé zákazy)
 - Id(ono)-biologické pudy, emoce
 - Já(ego)-regulující instance duševního života, vědomé myšlenky
- libido se dostává do konfliktu se společenskými, mravními, náboženskými normami a vědomé já je musí ovládnout a vytěsnit zpět do nevědomí
- Konflikt→vytěsnění→neuróza; nevědomý k.→sny, přerěknutí, chybné úkony
- **Obranné mechanismy**

PSYCHODYNAMICKÉ SMĚRY

Carl Gustav JUNG (1875-1961)

- analytická psychologie
- **kolektivní nevědomí** = kolektivní duševní obsahy - nepatří individuu, ale celému lidskému společenství či lidské rase obecně
- **archetypy** – základy symboliky, transkulturálně sdílené zkušenosti lidstva, projevují se v mýtech, fantaziích a snech – skládají se v kolektivní nevědomí

- vývoj není rozhodnut v dětství
- * socializace => 35-40 let => individuace

PSYCHODYNAMICKÉ SMĚRY

Alfred ADLER (1870-1937)

- individuální psychologie (holistický přístup)
- komplex méněcennosti (zážitek nedostatečnosti – vede ke kompenzaci v jiné oblasti)
- životní plán, styl – jak se jedinec zařazuje do společnosti

KOGNITIVNÍ PSYCHOLOGIE

- od 50. a 60. let v USA (revoluce ve vědách o člověku)
- zkoumá mentální procesy
- sledované chování interpretováno z hlediska duševních procesů

- **Psychika/mysl = systém zpracování informací** – analogie s PC (třídění, porovnávání, kombinace s uloženými info, další třídění)

- **Jazyk = systém organizace zkušeností v paměti**

Jean William Fritz PIAGET (1896-1980)

- teorie kognitivního vývoje
 - *senzomotorické* (od * do 18-24 měs.)
 - *předoperační* (18-24 měs. - 7 let)
 - *konkrétních operací* (7 – 12 let)
 - *formálních operací* (od 12 let výše)
- adaptace
 - akomodace
 - asimilace

George Armitage MILLER (1920 -)

- „chunks“ = smysluplné informační jednotky
- kapacita krátkodobé paměti - **Millerovo magické číslo 7 ± 2 chunks**

KOGNITIVNĚ-BEHAVIORÁLNÍ SMĚR

Albert BANDURA (1925 -)

- teorie sociálního učení
 - A) Napodobením
 - B) Sociálním zpevnováním
 - C) Identifikací
- self-efficacy - sebeúčinnost, vnímaná vlastní zdatnost

